

POSÚDENIE SÚČASNÝCH OPATRENÍ ZÁSAHOVEJ ČINNOSTI PRI DOPRAVNÝCH NEHODÁCH NA ŽELEZNIČNÝCH PRIECESTIACH V SR A ČR

Mikuláš Monoši¹, Michal Ballay²

ABSTRAKT

Článok sa zaoberá problematikou zásahovej činnosti hasičských jednotiek pri dopravných nehodách na železničných priecestiach. Popisuje úlohy a činnosť hasičských útvarov železničných dopravcov, vrátane organizačných zmien, ktoré nastali v posledných rokoch v Slovenskej a Českej republiky. Vzhľadom na rastúci počet dopravných nehôd na železničných priecestiach je podstatná časť článku venovaná prijatým opatreniam v jednotlivých štátoch, ktorých cieľom je zaistenie bezpečnosti hasičských jednotiek pri vzniknutých mimoriadnych udalostiach v železničnej doprave.

Kľúčové slová: železničné priecestie, hasičské jednotky, bezpečnosť, opatrenia

ABSTRACT

The article deals with the issue of intervention activities of fire brigades in traffic accidents at level crossings. It describes the roles and activities of fire departments rail operators, including organizational changes that have occurred in recent years in Slovakia and the Czech Republic. Given the increasing number of road accidents at level crossings is an essential part of the article devoted to the measures taken in different countries, aiming to ensure the safety of fire brigades by entailing incidents in rail transport.

Keywords: railroad crossing, fire brigades, security measures

---

¹ Mikuláš Monoši, Doc., Ing., PhD., Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Mikulas.Monosi@fbi.uniza.sk

² Michal Ballay Ing. doktorand, Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Michal.Ballay@fbi.uniza.sk

1 ÚVOD

Mimoriadne udalosti v železničnej doprave sú zriedkavé, ale vo väčšine prípadov majú katastrofálne následky. V Slovenskej a Českej republike sú za bezpečnosť železničnej prevádzky zodpovedný dopravcovia, ktoré v rámci znižovania rizík vyplývajúcich zo samotnej prevádzky, majú vo svojej organizačnej štruktúre hasičské útvary. Tie sú schopné účinne zasahovať a sú veľmi nápomocné v rámci spolupráce z ostatnými zložkami integrovaného záchranného systému.

2 ZÁVOD PROTIPOŽIARNEJ OCHRANY ŽELEZNÍC

V rámci Slovenskej republiky tvoria základnú organizačnú štruktúru IZS ministerstvá, obvodné úrady a záchranné zložky. Najčastejšie zasahujúcimi, a podľa druhu mimoriadnej udalosti aj najčastejšie spolupracujúcimi zložkami pri zásahoch sú zložky HaZZ, ZZS a Útvary PZ. Zásahovú činnosť HaZZ riadi príslušné operačné stredisko HaZZ a koordinačné stredisko v sídle kraja. Systém vedenia zásahu, riadenie a koordináciu činnosti záchranných zložiek IZS na mieste zásahu upravuje zákon č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme, v znení neskorších predpisov. Na mieste zásahu riadi a koordinuje činnosť záchranných zložiek veliteľ zásahu HaZZ, ktorý však nezasahuje do odborných činností iných záchranných zložiek IZS. [1]

Pri mimoriadnych udalostiach v železničnej doprave, mal železničný dopravca vo svojej organizačnej štruktúre začlenený hasičský útvar Závod protipožiarnej ochrane železníc. Zmena nastala v roku 2013 po spracovaní a posúdení dokumentu „Analýzy nebezpečenstva vzniku požiaru pre ŽSR“ kedy došlo k zrušeniu šiestich útvarov, ktoré vypomáhali hasičským jednotkám HaZZ pri rôznych druhoch zásahov. Časť zamestnancov, aj s technikou bývalej ZPOŽ prevzala formou prechodu práv a povinností Železničná spoločnosť Slovensko, a.s. V súčasnosti existujú dva útvary, ktoré sa nachádzajú v Bratislave a Košiciach. Závod protipožiarnej ochrane železníc plní základné úlohy v zmysle zákona o ochrane pred požiarimi, vrátane vykonávania záchranných prác. Odborné vedomosti a skúsenosti preukazujú jednotky pri likvidácii požiarov, únikoch nebezpečných látok, dopravných nehodách, preprave špeciálnych látok, ekologických haváriách, zásahoch pod trakčným vedením a pod. Pri plnení svojich úloh zabezpečuje a vykonáva zásahovú činnosť pri:

- Likvidácií požiarov,
- Likvidácií únikov nebezpečných látok,
- Železničných nehodách s následkom únikov nebezpečných škodlivín,
- Odstraňovaní následkov veterných kalamít,
- Dodávky vody do technologických zariadení,
- Opravách mostných konštrukcií,
- Preprave špeciálnych látok (jadrové palivo),
- Ďalších mimoriadnych udalostí. [3]

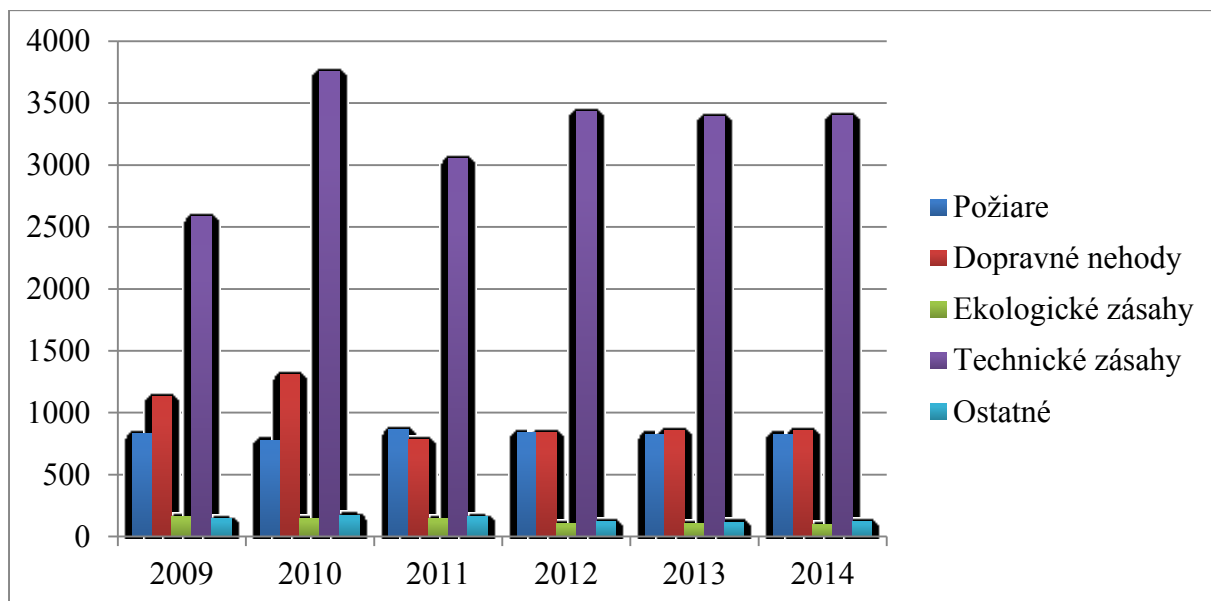
Obrázok 1 Asistencia závodu protipožiarinej ochrane železníc pri uviaznutej jazdnej súprave na železničnom prechode. [3]

V súčasnosti HaZZ zasahuje na mieste zásahu pri dopravných nehodách na železničných priecestiach ako tím prvého zásahu. ZPOŽ asistujú v prípade vzniku mimoriadne udalosti iba v závislosti od lokalizácie vzniku.

3 HASIČSKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA SPRÁVY ŽELEZNIČNEJ DOPRAVNEJ CESTY

Základnými zložkami IZS v ČR sú Hasičský záchranný zbor ČR, jednotky požiarnej ochrany zaradené do plošného pokrytia kraja jednotkami požiarnej ochrany, poskytovatelia zdravotníckej záchranej služby a polícia ČR. Hasičský záchranný zbor ČR bol zriadený zákonom č. 238/2000 Zb., a je základnou zložkou IZS. Jeho úlohou je zabezpečenie koordinovaných postupov pri príprave na MU a pri realizácii záchranných prác. Zbor pri plnení svojich úloh spolupracuje s ostatnými zložkami IZS. [4]

Hasičská záchranná služba správy železničnej dopravnej cesty, s. o. je nástupcom Hasičskej záchranej služby českých dráh, a.s. . V zmysle zákon č. 133/1985 Sb., o požárnej ochrane, v znení neskorších predpisov, je HZS SŽDC jednotkou Hasičského záchranného zboru podniku. Vykonáva činnosti, ktorej cieľom je technická pomoc, zásahy pri dopravných nehodách, únik prepravovaných látok a technologická pomoc. Dislokácia HZS SŽDC je vykonávaná v miestach bývalých útvarov Požiarnej ochrany železníc. Na celom území Českej republiky je 9 468 km železničnej tratí, ktoré má na starosti štrnásť jednotiek požiarnej ochrany HZS SŽDC. V súvislosti so zákonom č. 239/2000 Sb., o integrovanom záchrannom systéme, v znení neskorších predpisov, je HZS SŽDC začlenený v miestach svojho sídla do tohto záchranného systému. Problematika železničných priecestí v Českej republike je riešená, či už z pohľadu dopravy alebo vykonávania samostatnej zásahovej činnosti. [5]

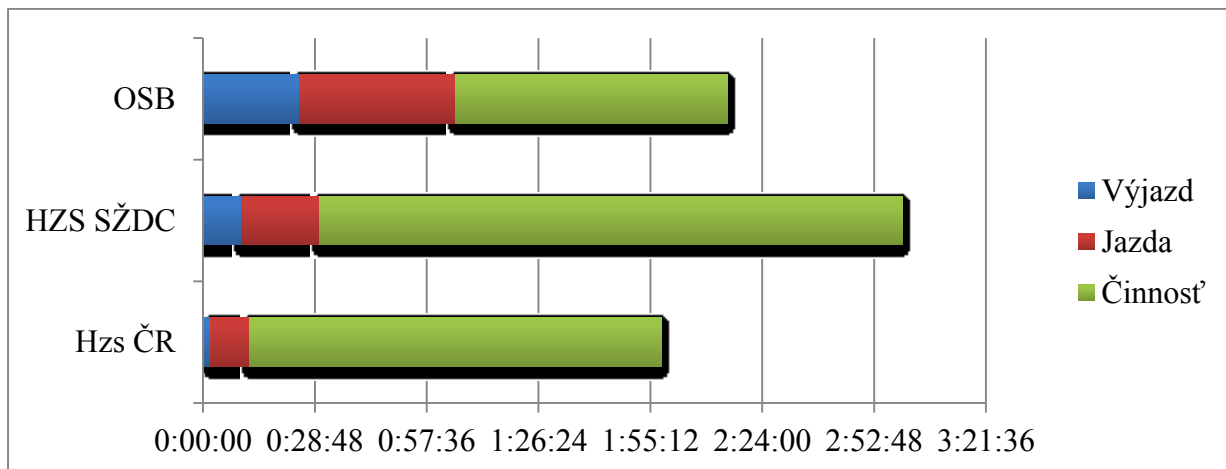

Obrázok 2 Štatistika výjazdov Hasičskej záchranej služby správy železničnej dopravnej cesty za roky 2009 - 2014 [5]

Činnosť HZS ČR a HZS SŽDC pri zásahu pri dopravných nehodách, by sa mohla zdať na prvý pohľad rovnaká, ale v skutočnosti je odlišná. Spolupráca týchto dvoch zložiek, je iba v okamihu vykonávania záchranej činnosti. Samostatný podiel HZS SŽDC je pri likvidácii vzniknutej mimoriadnej udalosti až po obnovenie prevádzky železničnej dopravy. Medzi špecifické činnosti HZS SŽDC pri dopravných nehodách môžeme zaradiť:

- zaistenie vlakovej súpravy alebo vozidiel proti posunu,
- zaistenie bez napätového stavu dráhových vozidiel,
- zaistenie vypnutia trakčného vedenia a jeho skratovanie,
- spolupráca so zložkami podieľajúcimi sa na prevádzkovaní dráhy a železničnej dopravy (dispečer, nehodové pohotovostné železničné zložky a orgány štátnej správy – Drážni inspekcie),
- likvidačné práce, vrátane s očistením dráhových vozidiel a koľajového zvršku,
- transport tela obetí na miesto predania pohrebnej služby,
- organizačná a asistenčná činnosť pri prestupu evakuovaných cestujúcich do prostriedkov náhradnej dopravy,
- kontrola prevádzkových zariadení železnice,
- spolupráca s policajným zborom ČR pri zaisťovaní stop a identifikácií pozostalých,
- zber a transport kontaminovaných sorbentov a materiálov,
- monitoring,
- zaistenie osvetlenia miesta nehody,
- použitie ťažkej techniky pri likvidácii mimoriadnych udalostí,
- odstránenie dráhového vozidla z telesa dráhy,
- znalosť konštrukcie dráhového vozidla,
- znalosť technológie pri nakolajovaní dráhového vozidla. [6]

Nasledujúci graf predstavuje odlišné časy zasahujúcich tímov, vrátane vyšetrovacieho inšpektora pri vzniknutej konkrétnej udalosti v Českej republike.

Obrázok 3 Časový podiel medzi HZS ČR, HZS SŽDC a OSB na zásahu: Požiar – horiaca osoba na vagóne, Brno hl. n., 13.11.2012 [6]

4 OPATRENIA PRIJATÉ PRI ZÁSAHOVEJ ČINNOSTI PRI NEHODÁCH V ŽELEZNIČNEJ DOPRAVE V SR A ČR

Vzhľadom k tomu, že v **Slovenskej republike** došlo k zrušeniu väčšej časti organizačných útvarov – Závod protipožiarnej ochrany železníc, v prípade vzniku mimoriadnej udalosti v železničnej doprave zasahujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru. V rámci opatrení, ktoré boli v posledných rokoch prijaté vzhľadom na rastúci počet dopravných nehôd na železničných priecestiach, nemožno hovoriť o konkrétnych opatreniach pre zásahovú činnosť. V súčasnosti pri vykonávaní záchranných prác na železničných priecestiach sa hasičské jednotky postupujú podľa metodických listov, ktoré sa vzťahujú na dopravné nehody a zásahy v železničnej doprave. Z pohľadu prevádzkovateľa železníc je vypracovaný predpis nehody a mimoriadne udalosti v železničnej doprave. Uvedený predpis vychádza zo zákona o dráhach. Obsahom predpisu sú postupy zisťovania príčin vzniku nehody a mimoriadnej udalosti, spôsob ohlasovania ich vzniku, úlohy organizačných jednotiek ŽSR a dopravcov, systém záchranných opatrení na zvládnutie činnosti pri odstraňovaní následkov nehôd ako aj spoluprácu s orgánmi, ktoré pôsobia pri vyšetrovaní.

V **Českej republike** z ohľadom na rastúci počet obetí v dôsledkov nehôd na železničných priecestiach boli vykonané a prijaté viaceré opatrenia a to zo strany dopravcu a jednotiek protipožiarnej ochrany. Prevádzkovateľ dráhy v roku 2007 uložil aktualizácia a rozpracovanie vnútorného opatrenia veliteľa jednotiek protipožiarnej ochrany Českých dráh, pre zaistenie mimoriadnych udalostí na železničných priecestiach. Bol vydaný „Poučný list k stretnutí dráhového vozidla s cestným vozidlom na úrovňovom krížení dráhy s pozemnou komunikáciou“. Predpis obsahuje postupy zaisťujúce, že sú závažné nehody, nehody a ohrozenia ovplyvňujúce

bezpečnosť prevádzkovateľa dráha a železničnej dopravy oznamované, sú zisťované ich príčiny a sú analyzované. Zároveň poukazuje na preventívne opatrenia v zmysle legislatívy EÚ pre prevádzkovanie dráhy na dráhach. V tom istom roku bola uzatvorená Dohoda o zaistenie bezpečnosti pri zásahu na železnici v nadväznosti na túto Dohodu vydal prevádzkovateľ dokument o Zaistení bezpečnosti HZS SŽDC a IZS pri riešení mimoriadnych udalostí na železnici. Obsahom dokumentu sú činnosti dopravu, prevádzkovateľa dráhy, vykonávanie záchranných prác zložkami IZS, ich úlohy a činnosti. Podrobne je spracované riešenie zásahu a organizácia miesta zásahu. Návrh metodického listu „Dopravné nehody na železničných priecestiach“ nebol v Českej republike realizovaný. [7]

ZÁVER

Z pohľadu zásahovej činnosti pri dopravných nehodách na železničných priecestiach musia byť zohľadnené viaceré faktory, ktoré v konečnom dôsledku robia zásah komplikovanejším a náročným. Samotný zásah je obzvlášť špecifický a vyžaduje si spoluprácu zložiek IZS, vrátane hasičských útvarov pôsobiacich v organizačnej štruktúre železničných dopravcov.

Z článku je možné konštatovať, že Slovenská republika v porovnaní s Českou republikou má úplne odlišný spôsob riešenia problematiky zásahov na železničných priecestiach.

LITERATÚRA

- [1] *Koncepcia organizácie, fungovania a rozvoja IZS na roky 2011 až 2015* [online], Schválená uznesením vlády SR č. 33 dňa 19. januára 2011. Bratislava:2011. [cit.2013-05-09]. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=vlada-schvalila-novu-koncepciu-fungovania-integrovaného-zachranneho-systemu>
- [2] *Internetový portál Železnice Slovenskej republiky*. [online]. Bratislava:2016. [cit. 2016-10-03] Dostupný na: http://www.zsr.sk/slovensky.html?page_id=123
- [3] *Závod protipožiarnej ochrany železníc* [online]. Internetový portál Železníc Slovenskej republiky. [cit. 2016-10-03]. Dostupné na: http://www.zsr.sk/slovensky/o-nas/organizacne-utvary/zavod-protipoziarnej-ochrany-zeleznic.html?page_id=494
- [4] VILÁŠEK, J. et al.2014. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. 187s. ISBN 978-80-246-2477-8
- [5] ČUMPELÍKOVÁ, Helena, PECKA, Bedřich, BLAŽEK, Lubomír, BECHYNĚ, Bohuslav, NAVRÁTIL, Miroslav a velitelé JPO HZS SŽDC. Publikace 60. výročí založení Hasičského záchranného sboru na dráze (1953 - 2013). Vyd. 1. Praha: Správa železniční dopravní cesty, státní organizace, Hasičská záchranná služba, listopad 2013. 361 s. Produkce: RAILREKLAM, spol. s.r.o.

- [6] PRAJKA M. 2014. Analýza činnosti Hasičské záchranné služby Správy železniční dopravní cesty s.o [online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 2014.[cit. 2016-10-03]. Dostupné na:
http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/29811/prajka_2014_dp.pdf?sequence=1
- [7] DRÁŽNÍ INSPEKCE, 2007. *Zpráva o výsledcích šetření příčin a okolností vzniku mimořádné události*. [online]. Česká Republika. 2007. [cit. 2015-10-12].Dostupné na: http://www.dicr.cz/uploads/Zpravy/MU/MU_Jablunka.pdf
- [8] Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje. [online]. Internetový portál HZS Moravskoslezského kraje, sekcia: činnost'. [2016-10-03]. Dostupné na: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?ID=545>